

Μπροστά σε μία σωφρονιστική έκρηξη

Κώστας Κοσμάτος
Αναπληρωτής Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ

Α. Η αυγή του 2026 βρίσκει το σωφρονιστικό πληθυσμό στη χώρα μας στον μέγιστο αριθμό του διαχρονικά κατά την τελευταία δεκαετία, με αύξηση του αριθμού των κρατουμένων που αγγίζει το 30%. Ο συνολικός αριθμός των κρατουμένων από 9.661 το 2016 έφτασε στους 13.583 το 2026, οι οποίοι θα πρέπει να ...χωρέσουν σε 10.763 θέσεις. Αυτό μας δείχνουν οι δύο παρακάτω πίνακες που απεικονίζουν την σωφρονιστική πραγματικότητα στη χώρα μας, όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία κρατουμένων που παρέχει η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής¹.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ 2016-2026 κατά την 1^η ημέρα κάθε έτους

ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
ΣΥΝΟΛΟ	9.611	9.560	10.011	10.654	10.891	11.379	11.030	10.526	10.242	11.484	13.583
ΥΠΟΔΙΚΟΙ	2.510	2.829	3.260	3.317	2.892	2.654	2.624	2.545	2.765	2.925	3.255
ΑΝΗΛΙΚΟΙ 15-18 ετών					30	33	32	36	30	80	104
ΙΣΟΒΙΑ ΚΑΘΕΙΡΞΗ	960	941	933	960	969	925	861	797	750	744	755
ΠΡΟΣΚΑΙΡΗ ΚΑΘΕΙΡΞΗ	5.466	5.090	5.112	5.564	5.860	6472	6.308	5.392	4.892	5.186	5.701
ΚΑΘΕΙΡΞΗ 5-10	2.013	1.798	2.027	2.154	2.249	2715	2.857	2.521	2.368	2.522	2.868
ΚΑΘΕΙΡΞΗ 10-15	1.360	1.150	1.031	1.191	1.226	1340	1.242	1.078	1.011	1.091	1.150
ΚΑΘΕΙΡΞΗ 15 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ	2.093	2.142	2.054	2.219	2.385	2417	2.209	1.793	1.513	1.573	1.683
ΦΥΛΑΚΙΣΗ	604	646	664	763	1.156	1325	1.235	1.754	1.797	2.548	3.766
ΦΥΛΑΚΙΣΗ ΕΩΣ 6 ΜΗΝΕΣ	63	46	43	62	113	63	61	74	122	247	295
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 6 ΜΗΝΕΣ ΕΩΣ 1 ΕΤΟΣ	78	84	73	82	192	140	132	155	173	301	345
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 1-2 ΕΤΗ	137	150	157	150	232	219	218	266	316	415	620
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 2-5 ΕΤΗ	326	366	391	469	619	903	824	879	800	1.018	1.516
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 5-10 ΕΤΗ								380	386	567	990

¹ Διαθέσιμα σε <https://sofron.gov.gr/statistika-stoixeia/%cf%83%cf%84%ce%b1%cf%84%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%b9%ce%ba%cf%8c%cf%82-%cf%80%ce%af%ce%bd%ce%b1%ce%ba%ce%b1%cf%82-1%ce%b7%cf%82-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-16%ce%b7%cf%82-%ce%b5%ce%ba%ce%ac%cf%83%cf%84%ce%bf-2/>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ 2/1/2026

ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ	Συνολικές Θέσεις	Κρατούμενοι	Πληρότητα Αριθμός	Πληρότητα Ποσοστό
------------------------	------------------	-------------	-------------------	-------------------

ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΓΙΑΣ ΧΑΝΙΩΝ	178	158	-20	88.76%
ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	308	284	-24	92.21%
ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΤΙΡΥΝΘΑΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	302	246	-56	81.46%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΠΟΘΗΚΗ ΥΛΙΚΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ	32	31	-1	96.88%
ΕΙΔΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΝΕΩΝ ΑΥΛΩΝΑ	217	411	194	189.4%
ΕΙΔΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΝΕΩΝ ΒΟΛΟΥ	54	132	78	244.44%
ΕΙΔΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΝΕΩΝ ΚΑΣΣΑΒΕΤΕΙΑΣ	274	316	42	115.33%
ΕΠΙΛΟΓΗ-ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΤΟΞΙΚΟΜΑΝΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΛΕΩΝΑ ΘΗΒΩΝ	96	60	-36	62.5%
ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ	253	128	-125	50.59%
ΕΙΔΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ (Ε.Κε.Ψ.Υ.Κ.)	261	243	-17	93.49%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΔΑΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ	210	309	99	147.14%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΜΦΙΣΣΑΣ	90	153	63	170.%
ΕΙΔΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	600	660	60	110.%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΛΕΩΝΑ ΘΗΒΩΝ	655	561	-94	85.65%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΔΟΜΟΚΟΥ	600	680	80	113.33%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	358	354	-4	98.88%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	66	115	49	174.24%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	138	180	42	130.43%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	162	323	161	199.38%
ΕΙΔΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΟΡΙΝΘΟΥ	46	54	8	117.39%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ Ι	1222	1833	611	150.%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ ΙΙ	174	228	54	131.03%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΩ	56	102	46	182.14%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΛΑΡΙΣΑΣ	554	764	210	137.91%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΜΑΛΑΝΔΡΙΝΟΥ	431	577	146	133.87%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΝΑΥΠΑΛΙΟΥ	273	407	134	149.08%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΝΕΑΠΟΛΗΣ	45	76	31	168.89%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΝΙΓΡΙΤΑΣ ΣΕΡΡΩΝ	600	823	223	137.17%

ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΑΤΡΑΣ	446	641	195	143.72%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	600	729	129	121.5%
ΕΙΔΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΡΙΠΟΛΗΣ	53	120	67	226.42%
ΕΙΔΙΚΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	127	160	33	125.98%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΧΑΝΙΩΝ	600	774	174	129.%

ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΧΙΟΥ	82	123	41	150.%
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΔΡΑΜΑΣ	600	828	228	138.%
ΣΥΝΟΛΟ	10763	13583		

Β. Τα παραπάνω στοιχεία μας οδηγούν στις εξής αρχικές παρατηρήσεις:

α) Ο αριθμός των κρατουμένων στα ελληνικά σωφρονιστικά καταστήματα την τελευταία δεκαετία εμφανίζει σε γενικές γραμμές τις εξής τάσεις:

- τα έτη 2016-2017 εμφανίζεται ο χαμηλότερος συνολικός αριθμός κρατουμένων, ο οποίος φαίνεται συμβατός με τη χωρητικότητα των σωφρονιστικών καταστημάτων,
- από το 2018 έως το 2020 (1/1/2021) εμφανίζεται μια σταθερή αυξητική τάση της τάξης των 500-700 κρατουμένων κατ' ανώτατο όριο κατά έτος,
- από το 2021 μέχρι και το έτος 2023 (1/1/2024) εμφανίζεται σταθερή μειούμενη τάση των 300-500 κρατουμένων κατ' ανώτατο όριο κατ' έτος,
- από το 2024 μέχρι σήμερα εμφανίζεται έντονη αυξητική τάση, με κορύφωση το 2025 (1/1/2026).

β) Τα έτη 2024 και 2025 εμφανίζουν τη μεγαλύτερη αύξηση κρατουμένων ανά έτος και με αξιοσημείωτη διαφορά όλη την τελευταία δεκαετία. Έτσι, παρατηρούμε ότι οι 13.583 κρατούμενοι που καταγράφονται στις 1/1/2026 για το έτος 2025 είναι κατά 2.099 περισσότεροι από την 1/1/2025 για το έτος 2024 (1/1/2025) και κατά 3.341 περισσότεροι για το έτος 2023 (1/12/2024).

γ) Η κατά τα παραπάνω αύξηση των κρατουμένων που σημειώθηκε δεν είναι ανάλογη ούτε αντιστοιχεί στην χωρητικότητα των σωφρονιστικών μας καταστημάτων, η οποία κατά την τελευταία δεκαετία περιλαμβάνει σταθερά 10.763 θέσεις.

δ) Το σύνολο σχεδόν των σωφρονιστικών καταστημάτων της χώρας (πλην των αγροτικών και θεραπευτικών καταστημάτων, για τα οποία με το Ν 4985/2022 προβλέφθηκαν αυστηρότερες προϋποθέσεις μεταγωγής) διακρίνεται για υπερπληθυσμό, που στην πλειοψηφία του αγγίζει ή και ξεπερνά το 200% της χωρητικότητάς τους (π.χ. το Σωφρονιστικό Κατάστημα Τρίπολης με 226,4%). Για να γίνει κατανοητή η κατά τα παραπάνω αύξηση των κρατουμένων κατά την τελευταία διετία, μπορεί κανείς να σκεφθεί ότι αντιστοιχεί και υπερκαλύπτει για επάνδρωση δύο νέων σωφρονιστικών καταστημάτων το

2024 (με χωρητικότητα 500 περίπου κρατουμένων, αντίστοιχη δηλαδή με Σωφρονιστικό Κατάστημα Λάρισας) και άλλων τεσσάρων νέων σωφρονιστικών καταστημάτων το 2025.

ε) Εντυπωσιακή είναι η παρατηρούμενη αύξηση των ανηλίκων κρατουμένων την τελευταία διετία 2024-2025. Είναι ενδεικτικό ότι οι ανήλικοι κρατούμενοι από 30 που ήταν την 1/1/2024 έφτασαν τους 104 στις 1/1/2026. Θα πρέπει, παράλληλα να επισημανθεί ότι το μεγαλύτερο ποσοστό υπερπλήρωσης (244,4%) παρατηρείται στο Ειδικό Σωφρονιστικό Κατάστημα Κράτησης Νέων.

στ) Η αύξηση του αριθμού των κρατουμένων, ιδίως τα τελευταία έτη, εμφανίζεται ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που έχει επιβληθεί ποινή φυλάκισης. Είναι ενδεικτικό ότι οι κρατούμενοι σε ποινή φυλάκισης στις 1/1/2016 ήταν 604, στις 1/1/2024 ήταν 1.797, στις 1/1/2025 ήταν 2.548 και στις 1/1/2026 ήταν 3.766. Πρόκειται για ετήσια αύξηση που ξεπερνά το 40% από το έτος 2024 μέχρι σήμερα. Είναι, επίσης, χαρακτηριστικό ότι οι κρατούμενοι με ποινή φυλάκισης έως έξι μήνες σχεδόν διπλασιάζονται από το 2024 στο 2025 (2024: 122 / 2025: 247), ενώ είναι αξιοσημείωτη η αύξηση του αριθμού των κρατουμένων σε ποινές φυλάκισης από έξι μήνες έως ένα έτος (2024: 173 / 2025: 301 / 2026: 345) και από ένα έως δύο έτη (2024: 316 / 2025: 415 / 2026: 620).

Γ. Οι αμέσως προηγούμενες διαπιστώσεις μας δείχνουν ότι οι αλλαγές στην ποινική μας νομοθεσία, ιδίως με το Ν 5090/2024, αλλά και η άμεση και έντονη ενσωμάτωσή τους από τις εισαγγελικές και δικαστικές αρχές συνέβαλλαν καθοριστικά στο τελευταίο σωφρονιστικό αποτέλεσμα. Σημαντικό δε ρόλο διαδραμάτισε η παγίωση στο δημόσιο λόγο του «θαύματος» που επιτελεί ο εγκλεισμός, ως της μόνης αποτελεσματικής αντεγκληματικής πολιτικής. Σχηματικά, μπορούμε να σημειώσουμε τα εξής:

α) Αρχικά, η αυστηροποίηση της ποινικής νομοθεσίας στο σύνολό της, με την αύξηση των πλαισίων των ποινών, το νομοθετικό προβάδισμα των φυλακτικών κυρώσεων, την αύξηση των προϋποθέσεων που οδηγεί στην κατ' εξαίρεση εφαρμογή των εναλλακτικών μέτρων (όπως η αναστολή εκτέλεσης της ποινής, η παροχή κοινωφελούς εργασίας, η υφ' όρον απόλυση), η αυστηροποίηση των προϋποθέσεων για υφ' όρον απόλυση, η διεύρυνση των προϋποθέσεων για την επιβολή περιορισμού σε Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων, σηματοδοτεί ένα θεσμικό πλαίσιο που επιλέγει και προτάσσει την έκτιση των ποινών που επιβάλλονται από τα ποινικά δικαστήρια.

Περαιτέρω, η πολιτική της μηδενικής ανοχής (με ιδεολογική αφετηρία τη γνωστή θεωρία των «σπασμένων παραθύρων» που υλοποιείται με σχετική χρονοκαθυστέρηση στη χώρα μας) απαιτεί τον εγκλεισμό στη φυλακή κάθε παραβάτη του νόμου, ακόμα και για τα εγκλήματα χαμηλής απαξίας.

Ακολουθώντας τις βασικές αρχές της γενικής πρόληψης, η μείωση της εγκληματικότητας απαιτεί πρόβλεψη και επιβολή «σκληρών» ποινών που εκτίονται με στόχο να παραδειγματίσουν, να αποτρέψουν και να προλάβουν το έγκλημα.

β) Αντίστοιχα, η δικαστική κρίση φαίνεται ότι ανταποκρίνεται στις παραπάνω νομοθετικές επιλογές. Η θέση αυτή είναι εμφανής στις περιπτώσεις των πλημμελημάτων, όπου η ραγδαία αύξηση των εκτιόμενων ποινών φυλάκισης την τελευταία διετία είναι αδιαμφισβήτητη. Άλλωστε, μια τυπική καθημερινή παρατήρηση στα αυτόφωρα Μονομελή Πλημμελειοδικεία της χώρας, δείχνει ότι ικανός αριθμός κατηγορουμένων οδηγείται στη φυλακή, καθώς οι

περιπτώσεις άρνησης χορήγησης αναστολής εκτελέσεως ή χορήγηση αναστολής με μερική έκτιση της ποινής φαίνεται να μην αποτελούν την εξαίρεση.

γ) Τέλος, η θεατότητα του εγκλεισμού στη φυλακή καθησυχάζει το κοινό και προσπαθεί να άρει τις ανασφάλειές του, συμβάλλοντας και ολοκληρώνοντας τον κύκλο του ποινικού λαϊκισμού, με την παγίωση στο δημόσιο λόγο νέων στερεοτύπων που στερούνται επιστημονικής τεκμηρίωσης. Παράλληλα, ο επιστημονικός λόγος επιχειρείται συστηματικά να απαξιωθεί, ενώ το ποινικό φαινόμενο αντιμετωπίζεται με όρους όχι επιστημονικής έρευνας, αλλά ενστίκτου θεατότητας. Στο πλαίσιο αυτό οι αρχές της αναλογικότητας και της επιείκειας προβάλλονται ως «ατιμωρησία», ενώ η δημόσια θέαση ενός εγκλήματος που διεγείρει το κοινό αντιμετωπίζεται με άμεση νομοθετική τροποποίηση προς το αυστηρότερο.

Δ. Από τα παραπάνω γίνεται εμφανές ότι η αύξηση του αριθμού των κρατουμένων στα ελληνικά σωφρονιστικά καταστήματα δεν είναι ένα φαινόμενο που προκύπτει από μόνο του, αλλά ουσιαστικά «κατασκευάζεται» από την αλυσίδα του ποινικού μηχανισμού, αποτελώντας τον τελευταίο κρίκο της. Σε κάθε περίπτωση πρόκειται για ένα ασφαλώς προβλέψιμο φαινόμενο, καθώς η αυστηροποίηση της ποινικής νομοθεσίας αποτελεί τον βασικό παράγοντα που οδηγεί στην αύξηση του αριθμού των κρατουμένων. Αξίζει να υπενθυμιστεί ότι, ενόψει της θέσπισης του Ν 5090/2024 η Γενική Γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής σε επιστολή της² προς τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με θέμα: «Παροχή στοιχείων αναφορικά με την επικείμενη τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας», σημείωνε ότι *«μέρος των ανωτέρω προωθούμενων αλλαγών, ιδιαίτερα δεδομένης της αύξησης των ορίων των εκτιώμενων ποινών και αντίστοιχα της μείωσης των ορίων για την αναστολή, την εξαγορά των ποινών και την παροχή κοινωφελούς εργασίας για ποινές έως δύο (2) έτη, ενδεχομένως θα δυσχέρανε το έργο αποσυμφόρησης των Σωφρονιστικών Καταστημάτων της χώρας, με το οποίο -μεταξύ άλλων- έχει επιφορτισθεί η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής, και να επιφέρει αντίθετα αποτελέσματα»*. Τα παραπάνω εύλογα ερωτήματα θα μπορούσε να απαντήσει η υλοποίηση της καλής νομοθέτησης, η οποία συνειδητά απουσιάζει τα τελευταία χρόνια από τη λογική του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Είναι ενδεικτικό, επίσης, ότι ήδη από τον Ιούλιο και το Σεπτέμβριο του 2025 τα Σωφρονιστικά Καταστήματα Τρικάλων³ και Άμφισσας⁴ αντίστοιχα, ζήτησαν από τις Εισαγγελίες Πρωτοδικών και Εφετών της χώρας να μην φυλακίζουν νέους κρατούμενους στα καταστήματα αυτά λόγω υπερπληθυσμού, τονίζοντας αφενός τις κακές συνθήκες διαβίωσης που παρατηρούνται και αφετέρου τους λόγους ασφαλείας που δημιουργούνται.

Η συζήτηση για την αντιμετώπιση του ζητήματος του υπερπληθυσμού των φυλακών μόνο δεν είναι νέα στη χώρα μας. Αντίθετα, αποτελεί ένα σταθερό πρόβλημα στη διαχείριση του ποινικού φαινομένου και έχει λάβει από ετών διεθνείς διαστάσεις, καθώς το 2011 εκδόθηκε κατά της Ελλάδας «Δημόσια Δήλωση» της Επιτροπής Πρόληψης των Βασανιστηρίων (ΕΠΒ), η οποία έχει ενεργοποιηθεί μέχρι σήμερα⁵ για την Τουρκία (1992, 1996), τη Ρωσική Ομοσπονδία (2001, 2003, 2007, 2019, 2024), τη Βουλγαρία (2015, 2021), το Βέλγιο (2017) και το Αζερμπαϊτζάν (2023). Μάλιστα η «Δημόσια Δήλωση» σε βάρος της Ελλάδας φαίνεται ότι θα επαναληφθεί, καθώς η ΕΠΒ στην τελευταία Έκθεσή της (2022) κάνει λόγο για σταθερή επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης και μεταχείρισης των κρατουμένων κατά την τελευταία δεκαετία, σημειώνοντας ότι *«...Η τρέχουσα κατάσταση στα καταστήματα κράτησης αποτελεί κακή εικόνα της Ελλάδας και έρχεται σε αντίθεση με τους ευρωπαϊκούς κανόνες και*

αξίες, όπως απαριθμούνται στους αναθεωρημένους Ευρωπαϊκούς Κανόνες Φυλακών του 2020...».

Η σημερινή κατάσταση που ζουν 13.583 κρατούμενοι σε 10.763 θέσεις, η οποία σηματοδοτεί απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείρισή τους κατά το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, ήταν προδιαγεγραμμένη και εκ των προτέρων μαθηματικά βέβαιη. Όσο η ποινική νομοθέτηση θα χρησιμοποιείται για λαϊκή (και λαϊκιστική) κατανάλωση με στόχο την υλοποίηση μιας άτεγκτης -αλλά ανέξοδης- αντεγκληματικής πολιτικής, η σωφρονιστική έκρηξη είναι βέβαιο ότι θα εντείνεται. Η αντιμετώπιση του εγκλήματος και της εγκληματικότητας απαιτεί λήψη

²https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/406623_haotikes-allages-stis-fylakes ³

<https://www.news247.gr/magazine/reportage/filakes-trikalon-kratoumenoi-koimountai-sto-patoma/>

⁴ <https://www.news247.gr/ellada/filakes-amfissas-ekpempoun-ek-neou-sos-gia-iperplithismo-kai-sinthikes-kratisis/>

⁵<https://www.coe.int/en/web/cpt/public-statements>

ολιστικών μέτρων, τα οποία ασφαλώς δεν μπορεί να εξαντλούνται στην «αποθήκευση και αχρήστευση» μέσω του εγκλεισμού. Η μείωση της εγκληματικότητας δεν επιτυγχάνεται με το φόβο για τις δρακόντειες ποινές και εγκλεισμό για όλους. Αντίθετα απαιτεί επιστημονική προσέγγιση, με ποσοτική και ποιοτική έρευνα, ανάλυση και επεξεργασία των δεδομένων, με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων επιστημόνων και φορέων, με ανταλλαγή εμπειριών και ανάδειξη καλών πρακτικών και ουσιαστικό κοινωνικό διάλογο. Είναι βέβαιο ότι η διαδικασία αυτή θα αναδείξει την ανάγκη για αλλαγή παραδείγματος, ώστε να εγκαταλείψουμε την επένδυση στο «Ποινικό Κράτος» και να επιστρέψουμε στην ανάπτυξη πολιτικών του Κράτους Πρόνοιας και των δομών του.